

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติดนตรีสากล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19)

Developing a model for teaching and learning international music practice in the situation of the corona virus epidemic (Covid-19)

ภควัฒณ์ ภครัตนนิช¹ (Phakhawat Phakharattanavanich)

สุกิจ ลัดดาภิรม² (Sukit Laddaklom)

ธรรมณูญ จิตตริบุต³ (Thammanoon Jitreebut)

อีเมล paetrumpet@gmail.com โทรศัพท์ 0804226289

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนวิชา “ปฏิบัติดนตรี” เป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มาแต่อดีต ในขณะที่ปัจจุบันได้เกิดปัญหาขึ้นจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่าง ผู้สอน และผู้เรียน ซึ่งสืบเนื่องมาจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) โดยทั้งนี้การเรียนวิชาปฏิบัติดนตรีจัดเป็นวิชาอีกแขนงหนึ่งที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ดังนั้นการเตรียมความพร้อมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน “การเรียนออนไลน์ ” เป็นทางเลือกที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ได้เป็นอย่างดี โดยการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาพัฒนาระบบการศึกษาให้ตรงตามวัตถุประสงค์กับปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา โดยทั้งนี้ การเรียนการสอนวิชาปฏิบัติดนตรียังต้องอาศัย สื่อเทคโนโลยี และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนจากสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งควรมี การเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจถึงบทบาทและองค์ประกอบของทางด้านทักษะความรู้ ที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผู้เรียน และผู้สอนต้องสามารถนำมา ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพแล้วต้องนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณประโยชน์ สูงสุดได้

คำสำคัญ : ปฏิบัติดนตรี, การเรียนออนไลน์, การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19), New Normal วิถีชีวิตใหม่

¹ ภควัฒณ์ ภครัตนนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภิรม อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมณูญ จิตตริบุต อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

The teaching and learning management of “Music Practice Subject” has been providing in a closed system since the past to present. Meanwhile, there have been problems arising from the learning process between teachers and students due to the impact of COVID-19 pandemic. The Music Practice Subject is one of the conducted courses included in the university curriculum. For that reason, the teaching preparedness is a particularly important factor affecting the learning process nowadays. "Online learning" is an alternative to solve problems from the COVID-19 crisis properly. Online classes and learning experiences have been offered by using Information Technology as a substitute for in-class time to meet the objectives and problems for students in higher education. However, the teaching and learning of music practice subjects also requires technological media and various equipment to create appropriateness to support for teaching and learning management from the current situation. It also requests the preparation in multiple fields in order to increase understanding of the roles and components of knowledge skills taken from the learning process in the use of information technology, which learners and teachers must be able to adept the learning process with quality and apply to get the most out of its.

Keyword : Music Practice Subject, Online learning, COVID – 19

¹ ภกัณฑ์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ตัดดาภิรม อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) อย่างต่อเนื่องส่งผลต่อระบบการศึกษาทุกระดับรวมถึงการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในทางตรงกันข้ามสถานการณ์ดังกล่าวคือตัวแปรในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาไทย ทั้งนี้สังคมมนุษย์ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เผชิญการแพร่ระบาดของเชื้ออุบัติใหม่ ดังที่เรียกว่า “วิถีชีวิตใหม่” หรือ “นิวนอร์มัล” (New Normal) จึงทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนเอาตัวรอดให้ก้าวข้ามจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวให้ได้ จากปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่มีแนวทางจะดีขึ้น จึงทำให้ปัจจุบันมีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายเพิ่มมาตรการที่เข้มงวดในการบริหารจัดการจากหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่นการงดใช้อาคารสำหรับการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการเว้น ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) (คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล, 2020) จากมาตรการสาธารณสุขดังกล่าวจึงเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการศึกษาให้เกิดความก้าวหน้าด้านการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามพันธกิจการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งเป็นการบริหารความเสี่ยงในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามกรอบเวลาทางการจัดการศึกษา ทั้งนี้หลายมหาวิทยาลัยตระหนักถึงการแก้ปัญหาจึงดำเนินการออกแบบรูปแบบการสอนให้ตรงตามมาตรการ พร้อมทั้งยังคงต้องรักษาผลสัมฤทธิ์การศึกษาที่ตรงตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา จึงมีการนำรูปแบบการสอนแบบ “ออนไลน์” มาประยุกต์ใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ขับเคลื่อนการศึกษามุ่งเน้นการปฏิบัติตามมาตรการภาครัฐ สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้ออุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในแบบผสมผสานผ่านแนวทาง 5 On สู่การบูรณาการการสอน ได้แก่

1. On Site การจัดการเรียนรู้ในสถานที่
2. On Air การจัดการเรียนรู้ผ่านดาวเทียม DLTV
3. On Line การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
4. On Demand การจัดการเรียนรู้ผ่าน Application
5. On Hand การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอนส่งหนังสือเรียน และแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนที่บ้าน

ซึ่งในสถานการณ์ปกติรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบ On Site ที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องเผชิญหน้า ทั้งในรูปแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม แต่ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ต้องดำเนินการให้บรรลุตามกรอบและหลักเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน ผู้สอนในฐานะผู้ที่ขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามเกณฑ์ และเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้นี้ให้การเรียนการสอนดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีวิธีการเรียนที่เหมาะสม ดังนั้นการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์นั้นเป็นเรื่องที่

¹ ภควัฒน์ ภักดีนวนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภิบาล อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สำคัญ โดยในรายละเอียดของการดำเนินการเบื้องต้น ได้จัดให้มีการเพิ่มเติมรายละเอียด ในแผนการสอน หรือ คำอธิบายรายวิชา ให้มีรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติตนตรีนรูปแบบออนไลน์ โดยจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ในรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชา ปฏิบัติตนตรีนรูปแบบออนไลน์ ให้มีความเหมาะสม ตลอดจนหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาจะสามารถค้นคว้าได้ จึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสาขาวิชาเฉพาะทางโดย โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ของนักศึกษามากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเรียนการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ และความสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19)
2. เพื่อศึกษา และพัฒนาการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติตนตรีนสากลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) สู่การปฏิบัติการณ์จริง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ทางความคิด และแนวทางปฏิบัติการเรียนการสอนตนตรีนในระดับอุดมศึกษาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ทางด้านความคิดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19)

การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาปฏิบัติตนตรีน ควรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้สอนได้วางไว้ ซึ่งทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพควรมีการเตรียมพร้อมทางด้านแนวความคิด และการวางรูปแบบการเรียนรู้ปฏิบัติตนตรีนของผู้สอนให้มีแบบแผนการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ผู้สอนควรมีความทันสมัยทางด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด (ทศนา แคมมณี, 2550) ดังบทความวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID - 19” ของ สุวิมล มธูรส (2564 : 36 - 38) ผู้วิจัยได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือกล่าวอีกแบบว่า การเรียนการสอนแบบ “โฮมสคูล” (HOME SCHOOL) เป็นการศึกษาหาความรู้ในวิถีชีวิตแบบใหม่ ของผู้เรียนที่อาศัยรูปแบบการเรียนทางไกล โดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อยู่ที่พักอาศัยของตนเองได้ โดยผ่านสื่อออนไลน์ และโปรแกรมการสอนต่าง ๆ ทำให้การศึกษานั้นสะดวกสบายมากขึ้น ดังบทความวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบ โฮมสคูล โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านทาง

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ สัตตาดกลม อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตารัตน อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อการสอนระหว่าง ผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้มากที่สุดโดยผู้สอนได้นำโปรแกรมทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทางหน่วยงานภาครัฐ ได้เพิ่มมาตรการ “การเว้นระยะห่างทางสังคม” (Social Distancing) อย่างเข้มงวดซึ่งได้เป็นปัญหาที่สำคัญทางการเรียนการสอนของผู้สอน และผู้เรียน จากการปรับตัวของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนได้นำสื่อเทคโนโลยีการสอนที่ทันสมัย เข้ามาปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ทางด้านปฏิบัติการปฏิบัติให้เกิดคุณภาพทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนออนไลน์ โดยถึงแม้ว่าการได้มาเปิดเรียนอีกครั้งจะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการเรียนการสอนของผู้สอน แต่ในทางความเป็นจริง ทางผู้ปกครองของผู้เรียนได้เล็งเห็นถึงความปลอดภัยของผู้เรียนจึงได้ปฏิเสธการมาเรียนที่มหาวิทยาลัย ดังนั้นการเรียนออนไลน์อยู่ที่บ้านเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ผู้สอนได้นำแนวทางปฏิบัติขององค์ประกอบหลักที่สำคัญเพื่อการเรียนรู้ที่ดีของครูTask Force และองค์การยูเนสโกได้แนะนำ 7 วิธี มาเป็นแนวทางจัดกระบวนการเรียนรู้ปฏิบัติตนในระดับอุดมศึกษา เพื่อช่วยให้ครูประสบความสำเร็จ เมื่อโรงเรียนกลับมาเปิดอีกครั้ง ดังนี้

1. ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ชุมชน รวมถึงนักเรียน ควรมีการพูดคุยกำหนดนโยบาย และแบบแผนการเรียนรู้ของการเปิดโรงเรียน
2. การดูแลความปลอดภัย และความเป็นอยู่ของนักเรียนและครูคือสิ่งสำคัญ
3. ให้ความสำคัญของครู นักเรียนในด้านสภาพจิตใจ และสภาพของอารมณ์หลังจากการเปิดโรงเรียน
4. เมื่อผู้สอนได้กลับมาสอนตามปกติ ผู้สอนต้องได้รับการสนับสนุน ความสะดวก และทรัพยากรอย่าง เพียงพอจากทาง
5. ผู้บริหารของสถานศึกษาควรให้สิทธิเงื่อนไขต่าง ๆ ของผู้สอนได้เต็มที่ ทั้งการลาป่วยเมื่อไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้ การตรงต่อเวลาของการให้
6. ฝ่ายบริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ทั้งการไม่ลดเงินเดือนครูผู้สอนเพิ่มจัดการอบรมทางด้านการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน
7. โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนาเพิ่มการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียน

กระบวนการจัดการปลະการปรับตัวในความหมายของ คำว่า New Normal วิถีชีวิตใหม่จากบทความวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาแบบการสอนภาษาอังกฤษในยุคความปกติใหม่” ของสิริภรณ์ ทองมาก (2564 : 181 – 208) ได้กล่าวว่า การแพร่ระบาดของ ไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทุกด้านของการศึกษาผู้เรียนและผู้สอน จะต้องปรับตัว ในการดำเนินชีวิตใหม่ในหลากหลายประการ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด 19 ที่เกิดขึ้นช่วงปลาย พ.ศ.2562 ถึง

¹ ภควัฒน์ ภครัตนวิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภิรมย์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

พ.ศ.2563 รวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงเกิดวิถีชีวิตแบบ New normal วิถีชีวิตใหม่ ขึ้น สถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูมาเป็น แบบออนไลน์ เพื่อลดการเผชิญหน้ากัน ซึ่งเดิมมีการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ บ้างแต่ไม่มากนัก กลายเป็นจัดการเรียนรู้ออนไลน์100%ต้องมีการเว้นระยะห่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอน งดการเดินทางมาเรียน งดการมารวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก งดกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียน มาเป็นกิจกรรมแบบออนไลน์ ในทุกรูปแบบ ส่งผล กระทบต่อการเรียน การสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น ในหลายประเทศนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อเปิดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ โดยประเทศจีนเป็นประเทศแรกที่ประกาศหยุด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ส่งผลให้ทั้ง “ครูและนักเรียน นักศึกษา” หันไปใช้หลักสูตรการเรียนการสอน “ออนไลน์” ในปัจจุบันระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต หรือเรียกกันย่อ ๆ ว่า e-Learning ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและ สถาบันการศึกษา ซึ่งทุกคนสามารถเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี ที่มีอยู่รอบตัว เช่น โทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ และสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต

อาจกล่าวได้ว่าจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ทางสถาบันการศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งครูผู้สอนควรมีวิธีการการถ่ายทอดรูปแบบองค์ความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ โดยนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่เพิ่มทักษะและเทคนิคการสอนที่ทันสมัยของผู้สอน ตลอดจนทัศนคติที่ดี พร้อมยอมรับกับการแก้ไขสภาวะปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ไม่เพียงให้ผู้เรียนพึงเสีย และ เห็นภาพของผู้สอนเท่านั้น ผู้สอนเองควรให้ความสนใจต่อกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ร่วมปฏิบัติ เพื่อการดึงดูด ความสนใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีทางกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์

ภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของผู้คน ทั้งอาหารการกิน ที่พักอาศัย การพบปะผู้คนในสังคม สถานศึกษาถือเป็นการรวมตัวทางสังคมที่มีผู้คนจำนวนมาก มหาวิทยาลัยจัดเป็น สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้เรียน ดังนั้นในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2563 กระทรวงศึกษาธิการได้สั่งปิดภาคเรียนทั่วประเทศเพื่อป้องกันการระบาดเชื้อไวรัส โคโรนา (โควิด-19) (“กระทรวงศึกษาธิการ สั่งปิดโรงเรียนรัฐ-เอกชนทั่วประเทศ หนีโควิด-19,” 2020) เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนการสอนออนไลน์ (Online) ของผู้สอนและ ผู้เรียน ดังนั้นอุปสรรค

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภรณ์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ในวิชาปฏิบัติดนตรีสากล ระดับอุดมศึกษา จากบทความวิชาการเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนปฏิบัติทางดนตรีสู่การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จากผลกระทบวิกฤต โควิด-19” ของ นัฏฐิกา สุนทรธนะผล และวรภาพ ประสานตรี (2564 : 159 – 179) พบว่า การเรียนการสอนออนไลน์สาขาดนตรีในระดับอุดมศึกษาได้มีการพัฒนาเป็นอย่างมาก เป็นผลจากการเกิดวิกฤตโรคระบาด โควิด-19 ซึ่งภายหลังหากวิกฤตดังกล่าวได้รับการแก้ไข การจัดการเรียนการสอนทางดนตรีจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติของหลักสูตร มิติของกิจกรรมการเรียนรู้ หากแต่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางดนตรีทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ (hardware) และโปรแกรมต่าง ๆ (software) ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนดนตรี การปรับตัวในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ได้ทำให้การบวนการคิดขั้นตอนระบบ กระบวนการสอนแบบออนไลน์ได้เข้ามาสู่ผู้สอนโดยไม่ทันตั้งตัวจึงเกิดการคิดค้น และค้นพบวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความน่าสนใจ และจากบทความวิชาการ เรื่อง “การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) : แนวคิดและประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน” ของ วิทยา วาโย และคณะ (2563 : 287 – 290) พบว่า การใช้รูปแบบ และการประยุกต์สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) และเตรียมความพร้อมของผู้สอน ให้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่ได้องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยสรุปดังนี้

1) ผู้สอน (Instructor) คือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ คำแนะนำให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงศักยภาพทางด้านองค์ความรู้ของตนเองออกมา และนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นได้

2) ผู้เรียน (Student) คือ ผู้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้สอน ซึ่งผู้เรียนต้องมีการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สืบค้นหาวิเคราะห์ข้อมูล และสามารถประเมินเนื้อหาข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

3) เนื้อหา (Content) คือ ข้อมูลส่วนที่สำคัญ ซึ่งรายละเอียดเนื้อหาควรมีความชัดเจน เข้าใจง่ายต่อการเรียนรู้ ต้องทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

4) สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ (Instructional Media & Resources) คือ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนสามารถนำไปถ่ายทอด ประสบการณ์ ทักษะความรู้ และอื่น ๆ ให้กับผู้เรียน

5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process) คือ วิธีการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด และลงมือปฏิบัติเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ควบคุมผู้เรียนเพื่อให้มีการปฏิบัติ ผักผ่อนทักษะ

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ สัตตาดกมล อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนและรับรู้ขั้นตอนทั้งหมด จนสามารถนำมาใช้ได้อย่างอัตโนมัติ ตามหัวข้อวัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดประเมินผล

6) ระบบการติดต่อสื่อสาร (Communication Systems) คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนสาร และเป็นถ่ายทอดระหว่างผู้ส่งกับผู้รับโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ แบ่งการติดต่อสื่อสารออกเป็น 2 แบบ คือ

6.1) การสื่อสาร ทางเดียว (One-Way Communication) เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อการสอน เช่น วิดีโอ (Video) PowerPoint ภาพนิ่ง (Slide) สถานการณ์จำลอง (Scenario) กรณีศึกษา (Case Study) โดยไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

6.2) การสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) ระบบการจัดการเรียน (Learning Management System: LMS) หรือการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันการประชุมทางวิดีโอ เช่น Google Hangout Meet, Zoom Meeting, Schoology, Webex, Microsoft Teams โดยผู้สอนสามารถพูดคุยซักถามกับผู้เรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน และสอบถามผู้เรียนได้

7) ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Network Systems) คือ เป็นระบบเครือข่ายที่ช่วยให้การเรียนการสอนออนไลน์ของผู้สอน ผู้เรียนมีความสะดวก และราบรื่น ซึ่งประกอบด้วย

7.1) ระบบเครือข่ายภายในสถาบัน (Intranet) เป็นระบบเครือข่ายในสถานศึกษาที่ผู้เรียนเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์(Computer)เป็นสื่อสำหรับการเรียนออนไลน์

7.2) ระบบเครือข่ายภายนอกสถาบัน (Internet) เป็น (Computer) ที่ใช้กันทั่วโลกโดยผู้เรียนสามารถใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อมูล หาความรู้ สำหรับการเรียนรู้ออนไลน์

8) การวัดและการประเมินผล (Measurement and Evaluation) เป็นการวัดประเมินผลของผู้เรียนทั้งระหว่างเรียน และหลังเรียน อาจใช้แบบทดสอบ หรือการตั้งคำถามโดยสังเกตพฤติกรรม และความคิดของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลหลังจากการวัดประเมินผล จากบทความวิชาการดังกล่าว ได้พบว่าการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลักที่สำคัญเพื่อให้เกิดประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน และให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส (โควิด-19) ดังเช่น ผู้สอนควรศึกษา และสามารถนำทักษะความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นสื่อการเรียนการสอนโดยสามารถถ่ายทอดเนื้อหาองค์ความรู้ทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้ อีกทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะการเรียนออนไลน์ โดยสังเกตติดตามการวัดประเมินผลปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียนได้ ส่วนผู้เรียนนั้นควรมีความพร้อมสำหรับการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้จากการใช้สื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการเตรียมสถานที่เรียน และเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต ในด้านเนื้อหาผู้สอนควรมีการวางวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และโครงสร้างในรายวิชาให้เกิดการเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนใน

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดากมล อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

หัวข้อต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน โดยเนื้อหา สื่อควรจะมีแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนตื่นตัวตลอดเวลา และสื่อที่นำมาใช้ควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้นทางด้านการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนควรอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำกระบวนการวิเคราะห์ (Analysis) วางแผนออกแบบ (Planning Design) นำไปใช้ (Implement) พัฒนา (Development) และประเมินผล (Evaluation) มาจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหามาประยุกต์ใช้สู่การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ในส่วนของระบบการติดต่อสื่อสารผู้สอนใช้การสื่อสารทั้ง 2 ระบบแต่เน้นไปในทางการสื่อสารแบบระบบสองทางเพื่อความเหมาะสมและ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันด้วยความสะดวกของกระบวนการเรียนรู้เอง การนำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในรูปแบบระบบเครือข่ายภายนอกสถาบันโดยการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของผู้เรียนที่อยู่นอกมหาวิทยาลัย เป็นการค้นหาลักษณะอิสระไม่จำกัดพื้นที่การค้นหา และเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยความราบรื่น และเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งสำคัญ โดยที่กล่าวมาผู้สอนควรนำการวัดและการประเมินผลผู้เรียนมาเป็นเกณฑ์การตั้งวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนของผู้เรียนในการเรียนการสอนครั้งหน้า และเพื่อนำข้อบกพร่องมาพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนออนไลน์ปฏิบัติตนให้มีคุณภาพทางการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นต่อไป

การจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ในระดับอุดมศึกษา

เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สำหรับการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบ “ระบบเปิด” และยังเป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาองค์ความรู้ได้อย่างเปิดกว้าง เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้สอนควรมีการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น เทคนิคขั้นตอนวิธีการเรียนรู้, พฤติกรรมการเรียนรู้, กระบวนการสื่อสาร, การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้, ตลอดจนการประเมินผล เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความสอดคล้อง และเหมาะสมทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นการเรียนการสอนแบบระบบเปิด ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา จากบทความเรื่อง “การศึกษาระบบเปิดมหาวิทยาลัยเปิด การเรียนการสอนทางไกลแบบไม่มีชั้นเรียน: อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช” จุฑารัตน์ นกแก้ว , (2559 : 1 – 4) ได้กล่าวถึง ความหมายของระบบทางด้านการศึกษา 2 แบบ คือ

1) ระบบเปิด (Open System) ให้ความหมายว่า เป็นระบบที่ต้องมีการติดต่อกับบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความปฏิสัมพันธ์กัน ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอื่น ๆ โดยให้อาสาสมัครนอกสามารถเข้าร่วมปฏิบัติงานได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญคือ

¹ ภควัฒน์ ภครัตนวิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภิบาล อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตธีรบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1.1) การนำเข้า (Input) สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบทางด้านการศึกษา รวมถึงสภาพแวดล้อม ที่นำเข้าสู่การเรียนการสอนของผู้เรียน

1.2) กระบวนการ (Process) วิธีการ หรือขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ที่นำไปสู่ผลลัพธ์

1.3) การนำออก (Out Put) เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านต่าง ๆ โดยองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนต้องมีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถดูจากผลลัพธ์ทางการประเมินวัดผลการเรียนรู้จากผู้สอน

2) ระบบปิด (Close System) ให้ความหมายว่า เป็นรูปแบบการทำงานร่วมกันอย่างอิสระภายในการเรียนการสอนของผู้สอน ไม่เปิดโอกาสให้การเข้าร่วมจากคนภายนอก และเป็นระบบที่มีองค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มีการจัดระบบการทางการศึกษาอยู่ 2 ระบบ คือ

2.1) การจัดการศึกษาระบบเปิด (Open Education) เป็นการเรียนรู้ทางไกลด้วยการผ่านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ทั้งสื่อที่ใช้สำหรับการสอนออนไลน์ และการสอนออฟไลน์ โดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากสถานที่ต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในชั้นเรียน ซึ่งใช้ระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนแบบเปิดกว้าง ไม่มีการคัดเลือกโดยไม่จำกัดจำนวนการรับโดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานให้เกิดความสัมพันธ์กัน เช่น ระบบการเรียนการสอน ระบบการบริหารจัดการของผู้สอน และระบบอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ทางออนไลน์มีประสิทธิภาพ

2.2) การจัดการศึกษาระบบปิด (Close Education) เป็นระบบการจำกัดการรับเข้าเรียน และการจำกัดในการสอบคัดเลือก โดยใช้วิธีการสอนแบบเผชิญหน้าผู้สอนในชั้นเรียน จากบทความข้างต้นที่กล่าวมา ระบบทางด้านการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนิยมใช้การศึกษาแบบ “ระบบเปิด” (Open System) ผู้สอน และผู้เรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ดังที่ผ่านมา ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส (โควิด-19) ผู้สอนวิชาปฏิบัติดนตรีได้นำการศึกษาแบบระบบเปิดเข้ามาประยุกต์ใช้สำหรับกระบวนการเรียนการสอนปฏิบัติดนตรีในระดับอุดมศึกษาอย่างเห็นได้ชัด โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสม และประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ได้ ดังเช่น ผู้เรียนปฏิบัติดนตรีได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเรียนรู้เป็นรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเสนอแนะองค์ความรู้จากผู้สอนทั้งทางด้านการค้นหาองค์ความรู้จากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น YouTube , เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการเรียนปฏิบัติดนตรี ฯลฯ ที่ผู้สอนได้แนะนำวิธีการเรียนรู้ในด้านการใช้สื่อต่าง ๆ ที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ได้ เช่น การคิดวิเคราะห์, การนำมาประยุกต์ใช้, สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง จากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้สอนสามารถนำองค์ความรู้ของผู้เรียนมาวัดประเมินผลการเรียนรู้ และหาแนวทางการแก้ไขจากข้อบกพร่องที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์สำหรับวิชา ปฏิบัติดนตรีระดับอุดมศึกษา

¹ ภควัฒณ์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ถัดตากลม อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริณุต อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทบาทเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์

เทคโนโลยี และการสื่อสารในประเทศไทยได้มีการพัฒนาก้าวหน้าไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ทางการศึกษานั้นพัฒนาขึ้นไปด้วย อาจเป็นเพราะการส่งเสริมด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่มีการจัดตั้งโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ขึ้นในประเทศไทยโดยเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบ “อี-เลิร์นนิง” (E-Learning) ซึ่งได้นำระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาประยุกต์ใช้สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนแบบอี-เลิร์นนิง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนนำทักษะการใช้ความคิดอย่างมีระบบ ทักษะด้านการวิเคราะห์สืบค้น (Inquiry – based Analysis) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) การคิดอย่างสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหาอย่างเป็นอิสระ จากบทความวิจัย เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย” ญฐภัทร ติมเวส และ ฐาปนีย์ ธรรมเมธา , (2559 : 1465 – 1467) การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้นำนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย ทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยสื่อสารสนเทศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน โดยการนำเทคโนโลยี และวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่นำมาผสมผสานให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษารูปแบบออนไลน์ ด้วยการศึกษาด้านเทคโนโลยีแบบ MOOC หรือ Massive Open Online Course เป็นนวัตกรรมสมัยใหม่สำหรับทางด้านการศึกษาที่ใช้ช่องทางออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการนำอินเทอร์เน็ต และระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเชื่อมต่อ และเพิ่มความเสถียรทางด้านการสื่อสารของผู้สอน ผู้เรียน จากบทความวิชาการดังกล่าว ผู้สอนได้นำเทคโนโลยี (MOOC) เข้ามาจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่ง MOOC เป็นเทคโนโลยีที่สามารถรับผู้เรียนได้เป็นจำนวนมาก และเพื่อความสอดคล้องการเรียนรู้ของผู้เรียนปฏิบัติตนระดับอุดมศึกษา โดยผู้สอนได้นำทักษะทางด้านการประมวลผลความคิดอย่างมีระบบเข้ามามีบทบาทการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบการเรียนออนไลน์ทั้ง ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์สืบค้นจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น YouTube ฯลฯ, ทักษะด้านความคิดเชิงวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้เรียนสืบค้นมา, ทักษะด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์จากการนำข้อมูลที่สืบค้นมาคิดวิเคราะห์ถึงปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาให้เกิดความเหมาะสมเพื่อเกิดคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้วิชาปฏิบัติตนระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอน “อี-เลิร์นนิง” (E-Learning) ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน และเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกสบายให้กับ ผู้สอน และผู้เรียนในเชิงลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบระบบเปิด ดังบทความวิจัย เรื่อง “การศึกษาคำพิงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านกูเกิลคลาสรูมรายวิชาประวัติศาสตร์ตะวันตก” ของ นัฏฐิกา สุนทรธนะผล , (2560 : 1) การ

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภรณ์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตวันพร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้นำการสื่อสาร และเทคโนโลยี ต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทเพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส (โควิด-19) ทำให้เกิดนวัตกรรมทางด้านการศึกษาแบบใหม่ที่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาผสมผสานการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เสมือนจริง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด และการทำงานร่วมกัน ปัจจุบันสถานศึกษามีการพัฒนาเครื่องมือเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนให้เกิดความทันสมัย ทันเหตุการณ์ พร้อมรับกับภาวะสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยนำความรู้มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้สำหรับจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความสะดวกสบาย เช่น Edmodo, Socrative, Moodle Mobile, Student Organizer ,Smart Classroom ของ Windows หรือ Classroom ของ Google Apps for education เป็นต้น

จะเห็นได้ว่างานวิจัยดังกล่าวได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขสถานะปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส (โควิด-19) ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอน และให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียนโดยนำเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อการสอนที่ทันสมัย และทันเหตุการณ์ในปัจจุบัน โดยทางผู้สอนได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาเป็นตัวแปรที่สำคัญ เช่น การนำ Google Classroom, Google Meet มาเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติดนตรี การนำ Application YouTube, PDF, Scribd, เว็บไซต์ทางด้านดนตรีปฏิบัติ ต่าง ๆ มาเป็นสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาข้อมูลวิดีโอภาพ เสียง รวมถึงเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถให้ความรู้และเป็นแนวทางสำคัญทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การนำอุปกรณ์สื่อสารทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นสื่อการเรียนการสอนผู้สอนได้ประสบปัญหาทางด้านความเร็ว และความเสถียรของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้สอน และผู้เรียน อีกทั้งยังความพร้อมด้านสถานที่เรียน และอุปกรณ์ดนตรีที่ผู้เรียนยังไม่พร้อมจึงทำให้ผู้สอนต้องปรับกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติดนตรีมาเป็นการสืบค้นข้อมูลองค์ความรู้ทางสื่อต่าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนนำมาคิดวิเคราะห์ สรุปผล แยกแยะองค์ความรู้มาเป็นความรู้ของผู้เรียนเอง

การจัดกระบวนการเรียนรู้ปฏิบัติดนตรีในรูปแบบออนไลน์

การเรียนปฏิบัติดนตรีในอดีตที่ผ่านมา จัดได้ว่าเป็นการเรียนการสอนรูปแบบ “ระบบปิด” ที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิด สนทนา ปรัชญาถึงปัญหาและการแก้ไขระหว่างการเรียนการสอนได้ทันที โดยการเรียนปฏิบัติดนตรีรูปแบบระบบปิด เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้ากันอีกทั้งผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คอยสังเกตการณ์พฤติกรรมของผู้เรียน ทั้งวิธีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น รวมถึงความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการวัดประเมินผลของผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนแบบ “ระบบปิด” นี้สามารถแสดงผลตอบลัพท์จากกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ถัดตากลม อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตรัตน์ตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อย่างมีประสิทธิภาพ และชัดเจน จากบทความวิจัย เรื่อง “กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงวิกฤติ Covid-19 ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี” ของ สุพิชญ์ แก้วโพนทอง และ ปชาบดี แยมสุท , (2564 : 183 – 185) การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาปฏิบัติดนตรีผู้สอนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทางทักษะ ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) ให้ความหมายว่า ผู้สอนควรมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ และ เทคนิคทางกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติ

2) ทักษะ (Skill) ให้ความหมายว่า ผู้สอนควรมีทักษะหลายองค์ประกอบเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจถึงองค์ความรู้ เช่น ทักษะการจัดรูปแบบการเรียนรู้, ทักษะการอธิบายถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ การพูด อ่าน คิด, ทักษะการตั้งคำถาม และทักษะการวัดประเมินผลการเรียนรู้

3) เทคโนโลยี (Technology) ให้ความหมายว่า การใช้สื่อทางเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเข้าใจบทเรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาผู้เรียน

4) ปฏิกริยาโต้ตอบ (Interactive) ให้ความหมายว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน เพื่อสนทนากล้องเนื้อหาบทเรียน ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา การจัดการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้ 3 ข้อ คือ

4.1) เทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีที่ใช้เป็นสื่อกลางเพื่อช่วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนให้เกิดประโยชน์ และเพื่อการสืบค้นองค์ความรู้ที่ทันสมัยต่อการพัฒนาทางการศึกษาของผู้เรียน

4.2) หลักสูตร คือ เนื้อหาสาระรายวิชาที่ผู้สอนนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยผู้สอนควรปรับปรุงเนื้อหาความรู้ให้กระชับ ทันเหตุการณ์กับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มทักษะแล้วผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง

4.3) นิสิต คือ ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจากผู้สอน และผู้เรียนควรมีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ จากงานวิจัยดังกล่าว การจัดการกระบวนการเรียนการสอนปฏิบัติดนตรีระดับอุดมศึกษาต้องอาศัยองค์ความรู้ และองค์ประกอบหลายส่วน ที่ผู้สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ และสื่อทางเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติดนตรีให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยผู้สอนนำกระบวนการเรียนรู้แบบระบบเปิดเข้ามาเป็นแนวคิดสำหรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งผู้สอนได้ทำการค้นหาข้อมูลเพื่อนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สาระให้กับผู้เรียนทั้งด้านทักษะปฏิบัติดนตรี โดยอาศัยสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ทางด้านการโต้ตอบสนทนากล้องรายละเอียดของเนื้อหาข้อมูลของบทเรียน อีกทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียนของผู้เรียนอีกด้วย

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์นิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภิบาล อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตรินทร์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดังนั้นการเรียนปฏิบัติดนตรีทางออนไลน์ควรให้ความสำคัญ เพื่อนำไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันมากที่สุด จากบทความวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาทักษะปฏิบัติแซกโซโฟนคลาสสิกในหลักสูตรดนตรีระดับปริญญาตรี” ของ จินตามาตร์ มีอาษา และ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ , (2560 : 158 - 159) กล่าวว่าหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเป็นหลักสูตรดนตรีเฉพาะที่ผู้เรียนต้องเรียนทั้ง วิชาเอก และวิชาโท ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรครุศาสตร์ ดุริยางคศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ โดยแบ่งเป็นวิชาดนตรีศึกษา ออกเป็น วิชาการแสดงดนตรี วิชาปฏิบัติดนตรีทั้งรายวิชาดนตรีตะวันตก วิชาดนตรีตะวันออก รวมทั้งดนตรีประยุกต์ สำหรับการจัดการกระบวนการเรียนรู้รูปแบบการสอนออนไลน์ปฏิบัติดนตรี ต้องอาศัยองค์ประกอบร่วมในทุกด้าน โดยสังเกตจากการวัดประเมินทักษะทางด้านปฏิบัติดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลลัพธ์จากการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้ทันกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส (โควิด-19) ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ดิฐพงษ์ อุเทศธำรง , (2560 : 260 – 262) เรื่อง “การพัฒนาทักษะการบรรเลงเดี่ยวสำหรับเครื่องลมทองเหลืองของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี” ซึ่งพบว่า การศึกษาทางด้านปฏิบัติดนตรีมีการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้งรัฐบาล และเอกชน เพื่อสร้างผู้มีความสามารถทางด้านวิชาชีพดนตรีให้มีความทัดเทียมวิชาชีพด้านอื่น ๆ โดยผู้เรียนต้องมีผู้สอนที่มากด้วยประสบการณ์ และทักษะทางดนตรีที่พร้อม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะดนตรีปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำองค์ความรู้ไปคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกมาเป็นผลงานที่มีคุณค่าทางสังคมต่อไป จากงานบทความวิจัยทั้ง 2 กล่าวได้ว่า วิชาดนตรีปฏิบัติระดับอุดมศึกษาได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรดนตรีเฉพาะของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ทั้ง ภาควิชาดนตรี และสาขาวิชาดนตรีต่าง ๆ ที่ได้นำวิชาปฏิบัติดนตรีมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19) รวมถึงการนำองค์ความรู้ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาทักษะความสามารถของวิชาชีพทางดนตรี ซึ่งเกิดจากความตั้งใจ พยายาม ค้นคว้า หาความรู้ของผู้เรียน อีกทั้งการเรียนรู้ด้านทักษะความสามารถปฏิบัติดนตรีและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนได้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียน เพื่อนำไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผลงานทางด้านดนตรีของผู้เรียนเองต่อไปในอนาคต

สรุปผล

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในปัจจุบันการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการเรียนรู้วิชาปฏิบัติดนตรีระดับอุดมศึกษา ซึ่งผู้สอนมีความต้องการให้เกิดความสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาจากสภาวะสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้สอนมีความตั้งใจที่ต้องการพัฒนา

¹ ภควัฒณ์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภรณ์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริณุต อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กระบวนการเรียนรู้วิชาปฏิบัติตนได้อย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพเพื่อการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ทันสมัย และทันเหตุการณ์ เช่นการนำสื่อการสอนทางเทคโนโลยีสารสนเทศ, สื่อออนไลน์ต่าง ๆ , ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เข้ามาเป็นตัวกลางสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ดังนั้นการวางรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ควรให้สอดคล้องกับหลักสูตรด้วยการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ทางด้านความคิดของผู้สอน และผู้เรียน รวมไปถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ โฮมสคูล ที่ผู้สอนได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ โดยที่ผู้สอนคำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ จากการเรียนการสอนที่ผ่านมาผู้สอน ได้พบปัญหาถึงความไม่เสถียรของระบบอินเทอร์เน็ตจากการใช้ Google Classroom, Google Meet ทั้งเรื่องของอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่ไม่พร้อมของผู้เรียน รวมถึงสถานที่ของผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนปฏิบัติดนตรีได้ ดังนั้นผู้สอนได้มีแนวทางการแก้ไขกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจากปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การให้ผู้เรียนนำวิธีการสืบค้นหาข้อมูลขององค์ความรู้ในวิชาปฏิบัติตนตรีจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น YouTube, PDF, Scribd นำมาพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านการค้นหาข้อมูลวิดีโอภาพและเสียง รวมถึงเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนได้แนะนำไว้ โดยให้ผู้เรียนนำข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาปฏิบัติตนตรีมาคิดวิเคราะห์แยกแยะและ สรุปผลองค์ความรู้ให้เป็นความรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้การคิดวิเคราะห์องค์ความรู้ผู้เรียนควรอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ 1) ความรู้ (Knowledge), 2) ทักษะ (Skill), 3) เทคโนโลยี (Technology), 4) ปฏิกริยาโต้ตอบ (Interactive) รวมไปถึงด้านความพร้อม,ด้านทักษะพื้นฐาน,การสืบค้นหาข้อมูล,สรุปผลการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนควรมีการเตรียมความพร้อมทางด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่ทันสมัยขึ้น เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์, การสรุปประเมินผลที่ทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุด ที่สำคัญผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้วิชาปฏิบัติตนตรีไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาทักษะ และผลงานทางด้านดนตรีในอนาคตข้างหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวมีลักษณะทิศทางโน้มเอียงไปในการแสวงหาความแปลกใหม่ (Novelty) มากกว่าความคุ้นเคย (Familiarity) ดังนั้นควรมีการเที่ยวแบบเน้นประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ เช่น เดินขึ้นบันไดสูงชันที่ภูทอก เพื่อไปชมวิวทิวทัศน์ บรรยากาศที่เย็นสบาย ธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งนี้จะส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงครามมีความน่าสนใจมากขึ้น

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม มีความต้องการอิสระในการเดินทาง ไม่นิยมการเดินทางโดยซื้อแพ็คเกจทัวร์ (Package Tour) ที่ตายตัว

¹ ภควัฒน์ ภครัตนวิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภรณ์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตวันตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

แน่นอน สามารถเดินทางเองได้โดยไม่ต้องมีผู้นำเที่ยวคอยดูแล มีความประสงค์ในการเลือกซื้อที่พักและรูปแบบยานพาหนะการเดินทางด้วยตัวเอง แต่ยังคงเป็นการบริการที่ได้รับความนิยมอยู่แล้ว มักจะแสวงหาประสบการณ์ความแปลกใหม่เป็นครั้งคราวและยังคงต้องการความปลอดภัยกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางในขณะเดียวกัน การแสวงหาประสบการณ์ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ยังมีความต้องการความแปลกใหม่ที่แตกต่าง กับต้องหลีกเลี่ยงความจำเจ และต้องการความผ่อนคลายการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น

¹ ภควัฒน์ ภครัตนวินิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ สัตตดาถม อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตริบุตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เอกสารอ้างอิง

- สุวิมล มธูรส.(2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. วารสารรัชต์ภาคย์ 15 (40), หน้า 36 – 38.
- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID – 19 : แนวคิดและประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 14 (34), หน้า287 – 290.
- นันทิกา สุนทรธนผล. (2560). การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านกูเกิล คลาสรูมรายวิชาประวัติศาสตร์ตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์สาขาศาสตร์สาขาศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพิชญ์ แก้วไพฑูริ และ ปชบดี แยมสุนท. (2564). กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงวิกฤติ Covid-19 ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ 8 (3), หน้า 183 – 185.
- ณัฐภัทร ดิณเวส และ ธาปณีย์ ธรรมเมธา. (2559). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร 9 (3), หน้า 1465 – 1467.
- จุฑารัตน์ นกแก้ว. (2559). การศึกษาระบบเปิด มหาวิทยาลัยเปิด การเรียนการสอนทางไกลแบบไม่มีชั้นเรียน:อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, หน้า 1 – 4.
- จินดามาศ มีอาษา และ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2560). แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาทักษะปฏิบัติเชิงโพลีคลาสสิกในหลักสูตรดนตรีระดับปริญญาตรี 12 (4), หน้า 158 – 159.
- ดิฐพงษ์ อุเทศอารง. (2560). การพัฒนาทักษะการบรรเลงเดี่ยวสำหรับเครื่องลมทองเหลืองของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 8 (1), หน้า 260 – 262
- วรภพ ประสานตรี. (2564). การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนปฏิบัติทางดนตรีสู่การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จากผลกระทบวิกฤต โควิด-19. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Journal of Humanities and Social Sciences) ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2021). หน้า 159-179.
- สิริภาณณ์ ทองมาก. (2564). การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษในยุคความปกติใหม่. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Journal of Humanities and Social Sciences) ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2021). หน้า 182-208.

¹ ภควัฒน์ ภครัตน์วนิช อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² สุกิจ ลัดดาภรณ์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ ธรรมบุญ จิตตวิจิตร อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร